

Gezamenlijk aanvullend rapport

deputaten ondersteuning (GKv) en commissie steunbehoevende kerken (NGK)

naar een gezamenlijke toekomst als commissie
steunbehoevende kerken en missionaire initiatieven

Generale Synode van de Gereformeerde Kerken Goes 2020 en
Landelijke Vergadering Zeewolde 2019

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Korte omschrijving/missie/samenvatting	3
2. Opdracht	4
3. Verslag van de werkzaamheden	4
4. Resultaten	4
5. Voorstel en toelichting besluiten	4
6. Voorstel nieuwe opdracht, besluiten door LV en GS gezamenlijk	5
7. Financiën	6
Bijlagen	7

Inleiding

Het Woord van God willen we graag overal laten horen, ook in Nederland. We vinden het belangrijk dat mensen dichtbij huis een kerkelijke gemeenschap vinden waar ze kunnen groeien in liefde, geloof en hoop. Waar dat niet goed lukt willen we graag als broers en zussen helpen. Dit is de opdracht van zowel Deputaten Ondersteuning (DO) als van de Commissie Steunbehoevende Kerken (CSK). Deze gezamenlijke opdracht verbindt naast het gevoel dat we broers en zussen zijn en onze bijdrage willen leveren aan Zijn kerk, zowel in oud als nieuw verband.

De regeling voor steunbehoevende kerken en missionaire projecten beoogt vorm te geven aan landelijke solidariteit aan de ene kant, en regionale en plaatselijke verantwoordelijkheid aan de andere kant. Het is bedoeld voor die kerken en regio's waarvan duidelijk is dat de beschikbare middelen ontoereikend zijn voor de verkondiging van Gods Woord en behoud van kerkelijke gemeenschappen. Financiële steun is gericht op continuïteit van kerkelijke presentie in de geografische regio en versterking van de missie van de kerken.

1. Korte omschrijving/missie/samenvatting

DO en CSK hebben als opdracht om de verkondiging van Gods Woord op zoveel mogelijk plekken te ondersteunen. Dit doen we in 2 hoofdactiviteiten:

- Lokale kerken in Nederland financieel ondersteunen conform eigen vigerende regelingen voor het in stand houden van een preekplek waarvoor een predikant nodig is.
- Het begeleiden (met andere disciplines) en financieel ondersteunen van missionaire initiatieven in Nederland om nieuwe pioniersplekken op te richten.

DO en CSK verschillen van elkaar in de uitvoering van haar taken:

- DO geeft bredere ondersteuning aan missionaire initiatieven. CSK biedt vooral financiële steun.
- CSK biedt daarnaast ook financiële ondersteuning als er bepaalde problemen zijn die opgelost moeten worden zoals het eenmalig aanvullen van wachtgeld.
- DO verleent steun nadat ook de classis haar (financiële) steun heeft toegezegd terwijl CSK als enige financieel ondersteunt en de Regio vaak erbij moet betrekken.
- Het aantal steunvragende situaties neemt bij CSK af en lijkt zich binnen DO te stabiliseren. Bij DO ligt het meeste werk nog bij de in aantal groeiende missionaire initiatieven terwijl CSK nadenkt over aanvullende invulling van haar taak door ook – zo nodig – kerken te ondersteunen bij het inhuren van een prio of het beroepen van een oudere predikant met een hoger salaris enkele jaren voor emeritering.

2. Opdracht

Van de regiegroep hebben DO en CSK de volgende opdracht ontvangen:

Aan u als deputaten en commissie leggen we de volgende vragen voor:

1. Wat moet er inhoudelijk en organisatorisch op uw werkterrein gebeuren voordat GKv en NGK kunnen samengaan in één kerkgemeenschap? Bij 'inhoudelijk' denken we vooral aan visie, beleid, regelingen etc.; bij 'organisatorisch' denken we vooral aan het functioneren van uw commissie/deputaatschap/instelling en de mogelijkheden tot integratie met uw counterpart uit het andere kerkverband.
2. Welke concrete stappen kunt u samen met uw counterpart van GKv/NGK in 2018 zetten en welke stappen in de jaren daarna?
3. Waarin hebt u advies of ondersteuning door de Regiegroep nodig om te realiseren wat nodig is met het oog op hereniging van GKv en NGK?
4. Welke besluiten van de GS GKv en/of de LV NGK, die D.V. beide in 2020 vergaderen, hebt u nodig om te realiseren wat er op dit gebied nodig is?

In dit rapport met bijlagen ziet u de weerslag van het werk van DO en CSK welke antwoord geeft op de gegeven opdracht.

3. Verslag van de werkzaamheden

Na de vraag van de regiegroep d.d. 31 januari 2018 om een nieuwe gezamenlijke regeling voor te stellen zijn DO en CSK aan het werk gegaan. Na een kennismaking met elkaar en met elkaars werkwijze hebben een afvaardiging van DO en de CSK enkele keren vergaderd waarbij voorstellen voor de nieuwe regeling door enkele leden zijn voorbereid. In goede harmonie en in steeds grotere saamhorigheid heeft dit geleid tot de voorgestelde regeling welke als bijlage is bijgevoegd. Beide commissies staan volledig achter dit voorstel en er zijn geen voorbehouden of minderheidsstandpunten.

4. Resultaten

De resultaten zijn verwoord in de bijlagen.

- Een gezamenlijke regeling voor zowel steunverlening aan kerken als aan missionaire initiatieven (bijlage).
- Een gezamenlijk voorstel aan GS en LV voor het hanteren van de nieuwe regeling vanaf 2020 waarbij rekening wordt gehouden met het fusieproces van GKv en NGK (hoofdstuk 6).

5. Voorstel en toelichting besluiten

Het voorstel voor besluiten van zowel GS als LV is verwoord in Hoofdstuk 6.
Toelichting bij de voorgestelde besluiten:

In opdracht van de generale synode (GKv) en landelijke vergadering (NGK) geven DO en CSK uitvoering aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de nieuwe kerk "voor ondersteuning van die kerken en regio's waarvan duidelijk is dat de beschikbare middelen ontoereikend zijn voor de verkondiging van Gods Woord en behoud van kerkelijke gemeenschappen.

Financiële steun is gericht op continuïteit van kerkelijke presentie in de geografische regio en versterking van de missie van de kerken.

Zoals in bijlage 1 verwoord is een compacte nieuwe regeling opgesteld waarin de uitvoering van de opdracht concreet beschreven is. Zowel DO als CSK hebben gezamenlijk hieraan bijgedragen en unaniem aanvaard.

In deze nieuwe regeling wordt beoogd om kerken en projecten van de NGK en GKv volgens dezelfde richtlijnen te steunen waarbij zoveel mogelijk de aansluiting is gezocht bij de bestaande regelingen in beide kerkverbanden. In de voorgestelde regeling wordt het beste van beide samengevoegd. (zie bijlage 8.4)

De regeling voor steunbehoevende kerken en missionaire projecten beoogt vorm te geven aan landelijke solidariteit en regionale verantwoordelijkheid.

6. Voorstel nieuwe opdracht, besluiten door LV en GS gezamenlijk

Voorstel 1 betreft integratie deputaatschap Ondersteuning kerken, classes en missionaire projecten (GKv) en Commissie Steunbehoevende Kerken (NGK) tot een nieuwe commissie:

Commissie Steunbehoevende Kerken en Missionaire Initiatieven (CSKMI)

ten behoeve van steun voor kerken in het verband van Nederlands gereformeerde en gereformeerde kerken (vrijgemaakt).

- a) het deputaatschap DO en commissie CSK samen te voegen tot een nieuw te benoemen commissie.
- b) deze commissie opdracht te geven om de kerken te ondersteunen in hun missionaire roeping (art.C50.1 KO) en de classes zo nodig in financiële zin te ondersteunen (art. G82.2 KO).
- c) de instructie voor de nieuwe gezamenlijke commissie aan te laten sluiten bij de besluiten ten aanzien van DO en CSK.
- d) het deputaatschap DO en commissie CSK uit haar midden op basis van deskundigheid respectievelijk 3 en 2 leden aan te wijzen voor de nieuwe commissie vanaf 2020. De vaste adviseur van DO daaraan toe te voegen en in 2020 2 nieuwe leden (uit elk kerkverband 1) conform de vigerende regelingen te benaderen op basis van eventuele ontbrekende deskundigheid.

Voorstel 2 betreft een nieuwe regeling voor steun

- a) een nieuwe Regeling voor steunbehoevende kerken en missionaire projecten vast te stellen voor gebruik in de NGK en GKv (zie bijlage)
- b) toekomstige steunverzoeken per geval te beoordelen, in overeenstemming met de nieuw vastgestelde regeling, maar zo nodig in afwijking daarvan.
- c) aan te sluiten bij de situatie van classes/regio's, rekening houdend met de mate waarin de kerken en classes zich in het fusieproces zich op dat moment begeven.

Gronden:

1. In het licht van een mogelijke fusie met de NGK en de nauwe samenwerking op missionair vlak verdient het aanbeveling om een regeling te hebben die in beide kerkverbanden toegepast kan worden.
2. ter wille van de rechtszekerheid moet de synode rekening houden met verwachtingen die zijn gewekt door de regelingen die tot op heden geldig waren;
3. een algemene overgangsregeling heeft geen toegevoegde waarde, nu het slechts een beperkt aantal gevallen betreft, die alle bij deze synode bekend zijn;

Voorstel 3:

De nieuwe commissie op te dragen:

- a. activiteiten te ontplooiën om betrokken kerken en regio's te informeren over de opzet en de werking van de nieuwe regeling;
- b. de handreiking voor missionaire initiatieven en ook voor steunbehoevende kerken op de nieuwe regeling te laten aansluiten

7. Financiën

In de besluiten wordt nog geen rekening gehouden met een gezamenlijk fonds voor de financiering van ondersteuning.

Vooralsnog wordt uitgegaan van de aan de GS voorgestelde begroting van DO en de door CSK voorgestelde begroting van CSK.

Bijlagen

Bijlage Regeling voor steun behoevende kerken en missionaire initiatieven CONCEPT

Deze regeling voor steun behoevende kerken en missionaire initiatieven beoogt vorm te geven aan landelijke solidariteit en regionale verantwoordelijkheid.

Doel

Commissie steun behoevende kerken en missionaire initiatieven (CSKMI) geeft uitvoering aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de nieuwe kerk "voor ondersteuning van die kerken en Regio's waarvan duidelijk is dat de beschikbare middelen ontoereikend zijn voor de verkondiging van Gods Woord en behoud van kerkelijke gemeenschappen. Financiële steun is gericht op continuïteit van kerkelijke presentie in de geografische Regio en versterking van de missie van de kerken.

Uitwerking

1. De steun is primair bedoeld voor de financiering van een predikantsplaats of een prio/kerkelijk werker in plaats van een predikant
2. De regeling is ook van toepassing op projectvoorstellen van kerken die missionaire gemeenschapsvorming als doel hebben
3. Een steunaanvraag kan ook ingediend worden vanwege exploitatietekorten in verband met een wachtgeldverplichting of ontslaguitkering of een eenmalig begrotingstekort door onvoorziene omstandigheden
4. De steun is niet bedoeld voor doelen zoals kerk(nieuw)bouw, landelijke zending, opleiding, etc.

Uitgangspunten

- a. Steun wordt verleend aan een plaatselijke kerk (niet aan privé personen of stichtingen)
- b. Een kerk met een financieel tekort moet werken aan kostenbeheersing en versterking van draagkracht
- c. De steun is in principe van tijdelijke aard en gericht op herstel/opbouw van financiële zelfstandigheid
- d. De totale steun van Regio en CSKMI bedraagt niet meer dan 40 % van de traktementskosten
- e. De landelijke steun voor een missionair project bedraagt niet meer dan 50% van de projectkosten, een plan voor duurzaamheid op de lange termijn maakt integraal deel uit van het projectplan.
- f. Bij aanvraag van steun van het kerkverband neemt de Regio verantwoordelijkheid door:
 - i. Zich op de hoogte te stellen van de situatie van de steun vragende kerk
 - ii. Samenwerken in de Regio te bevorderen
 - iii. De noodzaak van steun in het licht van de context te beoordelen (zie verantwoordelijkheden Regio)
- g. Een positief advies van de Regio is voorwaarde voor steun, CSKMI draagt zo nodig naast de Regio financieel bij

Verantwoordelijkheden

Deputaten Commissie (CSKMI)

- a. CSKMI bestaat uit leden van de kerkverbanden op basis van betrokkenheid en deskundigheid bij de onderwerpen en worden benoemd door LV en GS gezamenlijk
- b. CSKMI kan vroegtijdig door de steun vragende kerk en/of Regio worden gevraagd om ondersteuning en advies bij het doorlopen van het proces
- c. CSKMI checkt op criteria voor steun en zal zich laten adviseren in het geval van HR-zaken en missionaire plannen
- d. CSKMI neemt een besluit op basis van het advies van Regio, de kaders en criteria van de regeling en eventueel ingewonnen extern advies. CSKMI communiceert het besluit, voorzien van de overwegingen aan de Regio en steun vragende kerk
- e. Bijdrage kerkverband aan CSKMI
 - i. Op basis van de ingediende jaarlijkse aanvragen voor steun bepaalt CSKMI het bedrag dat per lid van de kerken moet worden bijgedragen
 - ii. De commissie houdt daarbij rekening met een voldoende reserve
 - iii. In het geval van steun door het bijzondere geval van een wachtgeldregeling, op basis van het vastgestelde proces, kan er een extra opslag komen op de maximale jaarlijkse bijdrage
- f. CSKMI legt (financiële) verantwoording af aan de Landelijke Vergadering (LV NGK) en Generale Synode (GS GKv)

Regio/classis (Regio)

- a. Een inhoudelijke en financiële betrokkenheid van de Regio is van groot belang. De Regio dient zich op de hoogte te stellen van de situatie van de steun vragende kerk
- b. De beoordeling van de staat van de financiële huishouding is daarbij een aspect. De Regio toont haar betrokkenheid en verantwoordelijkheid in een bijdrage van de aangesloten kerken
- c. De maximale bijdrage van de Regio wordt vastgesteld door de LV. Dit gaat om de gecumuleerde bijdrage per lid voor alle steun vragende lokale kerken in de Regio
- d. Het advies van de Regio dient beargumenteerd en gedocumenteerd te zijn op basis van de aangegeven kaders en criteria uit deze regeling
- e. De Regio is verantwoordelijk voor het organiseren van een structuur om betrokkenheid te stimuleren en te borgen (bijvoorbeeld regiodeputaten instellen, steun en samenwerking agenderen, communicatie in de Regio, samenwerking met CSKMI)

Lokale kerk/moederkerk

- a. De steun vragende kerk is verantwoordelijk voor het proces voor het aanvragen en verantwoorden van steun. De lokale kerk laat eigenaarschap zien door de Regio en CSKMI van juiste en volledige gegevens te voorzien
- b. Een gemeentestichtingsproject werkt onder verantwoordelijkheid van een moederkerk, die daarmee het eigenaarschap voor de aanvraag en verantwoording naar de kerken vervult
- c. De lokale kerk is verantwoordelijk voor een plan met meerjarenperspectief
- d. De lokale kerk werkt aan kostenbeheersing, staat open voor advies van derden hierover, en werkt aan een afbouwplan van steun
- e. De lokale kerk werkt aan het versterken van (financiële) draagkracht en eventueel werving van andere fondsen
- f. De lokale kerk is verantwoordelijk voor een transparante verantwoording van het financieel beleid

Criteria

Bij de beoordeling overweegt CSKMI o.a. de volgende criteria:

- 1. Aanvraag lokale kerk met advies van de Regio**
 - a. Kengetallen kerk: (Omvang (ledental) en samenstelling, ontwikkelingen (bijv. groei of vergrijzing), Huisvesting
 - b. Context en omgevingsfactoren: geografische ligging (bijvoorbeeld geïsoleerde ligging) die samenwerking met andere kerken onmogelijk maakt, Sociaaleconomische ontwikkelingen (religiositeit in de Regio, bijzondere doelgroepen (studenten, toeristen etc)
- 2. Kerkelijk leven**
 - a. Mogelijkheden voor samenwerking met andere kerken
 - b. Noodzaak voor het beroepen van een predikant of het benoemen van een prio/kerkelijk werker
 - c. Omvang van het voorgangerteam (predikant, prio, jeugd- en pastorale werkers)
- 3. Missionaire kansen en plannen**
 - a. Een projectplan met daarin missie, visie, doelgroepen, context, plan van aanpak, identiteit, draagvlak, leiderschap en toerusting. Een toelichting op deze criteria wordt gegeven in de handreiking voor missionaire initiatieven (deze krijgt nog een update komend jaar)
 - b. Bij kerkstichting ligt het eigenaarschap bij de moederkerk of vertegenwoordiging
- 4. Financiële informatie**
 - a. Financiële situatie van de kerk op basis van balans, begroting en meerjarenperspectief
 - b. Gemiddelde bijdrage per lid, rekening houdend met de demografische samenstelling van de gemeente
 - c. Verhouding kosten voorganger en overige kosten
 - d. Hoogte van de vrije financiële reserve(s) in relatie tot de exploitatiekosten
 - e. Informatie over bezittingen en langlopende financiële verplichtingen
 - f. Informatie over de maatregelen die genomen zijn om tekorten terug te dringen

Financiële regeling

Criteria

- 1. Voorschot**
 - a. De steun wordt jaarlijks vastgesteld door CSKMI en verstrekt als voorschot
 - b. De steun wordt definitief vastgesteld na de ontvangst van de financiële verantwoording van de steun ontvangende kerk
 - c. Indien het tekort lager is dan het verleende voorschot zal het bedrag van de definitieve steun aangepast worden en worden terugbetaald binnen 3 maanden na constatering
- 2. Duur van de Financiële Steun van CSKMI**
 - a. De steun geldt voor een periode van maximaal drie jaar
 - b. De steunverlening kan één of meer keren worden verlengd en kan maximaal tien jaar duren. Er geldt een hardheidsclausule dat CSKMI mag afwijken van deze termijn, mits de Regio positief adviseert conform het afgesproken proces

3. Richtlijn voor hoogte van de steun

- a. Bij de bepaling van de hoogte van de steun voor een samenwerkingskerk zal ook gekeken worden naar de bijdragen van de samenwerkingspartner(s)
- b. Richtlijn voor de bijdrage aan traktementskosten:
 - i. conform berekening WAP/SKW
 - ii. Er wordt maximaal 40% van de traktementskosten cq loonkosten (predikant, prio, jeugd of kerkelijk werker) vergoed. Advies van SKW wordt ingewonnen over de wenselijkheid van parttime benoemingen en/of samenwerkingen met kerken in de regio. Wachtgeld of ontslaguitkering

4. Wachtgeld of ontslaguitkering

- a. In situaties waarbij sprake is van wachtgeld of een ontslaguitkering (bijvoorbeeld door een beëindigingsovereenkomst) kan indien nodig steun worden verleend
- b. De bepaling van de hoogte en de duur worden daarvoor conform vigerende richtlijnen vastgesteld en extern inhoudelijk getoetst
- c. De steun zal niet hoger of langer kunnen zijn dan de daarvoor vigerende richtlijnen aangeven

5. Eigen bijdrage in situaties van steun vragende kerken

- a. Bijdrage lokale kerk
Norm ledenbijdrage excl diaconale doelen (te verhogen met het bedrag aan vrije reserves hoger dan 40% van de jaarlijkse begroting) gebaseerd op basis van een berekening van het SKW
- b. Bijdrage Regio
Max bijdrage per lid per jaar, gecumuleerd voor alle bestaande en andere ondersteuning in de Regio, voorgesteld door CSKMI en vastgesteld door de LV
- c. De volgorde is dat eerst de lokale kerk betaalt, dan de Regio en als er meer nodig is de CSKMI

6. Eigen bijdrage in situaties van missionaire projecten en initiatieven

- a. De bijdrage van moederkerk, Regio en andere fondsen dient minimaal 50 % van de conform de vigerende richtlijnen door CSKMI goedgekeurde projectbegroting te dekken
- b. Het meerjarenbeleidsplan toont dat vanaf de start planmatig gewerkt wordt aan derde geldstromen en duurzaamheid van het initiatief op de lange termijn

Proces (voor steun en missionaire initiatieven)

1. Aanvraag voorbereiden

- a. CSKMI dient vroegtijdig te worden gevraagd om te ondersteunen en te adviseren bij het volgen van het proces
- b. CSKMI zal een gesprek met de steun vragende kerk hebben en het gesprek in de Regio helpen voorbereiden

2. Aanvraag indienen

- a. De aanvraag dient gepaard te gaan met een positief advies van de Regio
- b. Gedurende de looptijd van de steun dient deze elk jaar opnieuw aangevraagd te worden. CSKMI zal periodiek een vervolgggesprek met de kerk hebben
- c. Elke drie jaar zal ook een nieuw positief advies van de Regio de aanvraag moeten vergezellen
- d. De jaarlijkse aanvraag dient te bestaan uit
 - i. Begroting van het komende jaar
 - ii. Balans en resultatenrekening (exploitatieoverzicht of staat van baten en lasten) van het afgelopen jaar met toelichting; tot de toelichting behoort een specificatie van de traktementskosten conform het vigerende model

- iii. Een financiële prognose voor de termijn waarin behoefte bestaat aan financiële ondersteuning, maar ten minste drie jaar
- iv. Een plan om de bijdrage af te bouwen (afbouwplan)
- e. De jaarlijkse vervolgaanvraag dient voor november bij CSKMI ingediend te worden. De eerste aanvraag kan door het jaar heen worden ingediend

3. Aanvraag beoordelen en besluiten

- a. Nieuwe aanvragen neemt CSKMI pas in behandeling als deze compleet zijn aangeleverd
- b. Binnen drie maanden neemt de commissie een besluit en deelt dit aan de steun vragende kerk mee
- c. CSKMI kan bij de beoordeling advies vragen aan externe deskundigen. Deze adviezen worden in de besluitvorming meegewogen
- d. Besluiten met betrekking tot verlenging van lopende hulpvragen worden uiterlijk 31 december gecommuniceerd met de kerk, indien het proces correct gevolgd is

4. Afwijzen en beroepsmogelijkheid

- a. Een kerk die financiële steun vraagt kan een verzoek indienen om een (negatief) besluit te herzien, mits dit verzoek is gedaan binnen zes weken na het genomen besluit en mits voorzien van nieuwe argumenten en Regio opnieuw positief ondersteunt
- b. Indien de kerk het niet eens is met het herziene besluit kan in beroep worden gegaan conform de kerkorde

5. Financiële verantwoording

- Jaarlijks moet binnen twee maanden na de beëindiging van het boek/kalenderjaar de financiële verantwoording bij de secretaris digitaal ingeleverd worden. Deze moet bestaan uit
- b. Resultatenrekening (exploitatieoverzicht, staat van baten en lasten)
 - c. Balans per 31 december
 - d. Een toelichting op beide
 - e. Verslag van de kascontrole

Slotbepaling

Deze richtlijn beoogt geen strikte checklist te zijn op grond waarvan bij voorbaat een oordeel over het al of niet geven van steun duidelijk is. CSKMI heeft de vrijheid om gemotiveerd van deze regels af te wijken.